

شنبه 29 شهریور 1393-24 ذی‌قعدة 1435-20 سپتامبر 2014

آیت الله حاج سید محمد علی موحد ابطحی در سال 1309 ش (1349 ق) در اصفهان، در بیت علم و فضیلت زاده شد. وی در هشت سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و پس از فراگیری علوم مقدماتی، در پانزده سالگی به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد.

*رحلت فقیه معظم و جامع معقول و منقول، آیت الله "سید محمد علی موحد ابطحی" (1381 ش)

آیت الله حاج سید محمد علی موحد ابطحی در سال 1309 ش (1349 ق) در اصفهان، در بیت علم و فضیلت زاده شد. وی در هشت سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و پس از فراگیری علوم مقدماتی، در پانزده سالگی به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد. آیت الله موحد ابطحی در قم در درس‌های خارج آیات عظام: سید حسین بروجردی، سید محمد حجت کوه کمرهای، سید محمد محقق داماد، سید احمد خوانساری، سید محمدرضا گلپایگانی و علامه طباطبایی شرکت جست و در علوم عقلی و نقلی به مدارج بالایی دست یافت. آن فقیه بزرگوار سپس در سال 1333 ش به نجف اشرف کوچید و در محضر حضرات آیات: سید محسن حکیم، سید محمود شاهرودی، سید ابوالقاسم خویی و سید عبدالهادی شیرازی به شاگردی پرداخت تا این که به درجه والای اجتهاد دست یافت. وی در سال 1353 ش پس از بیست سال تحصیل و تدریس در نجف، به قم بازگشت و بساط تحقیق، تألیف و تدریس را در حوزه علمیه قم گسترانید. آیت الله ابطحی از وقت خویش، به بهترین نحو استفاده می‌کرد و در هر فرصت به خواندن و نوشتن می‌پرداخت. از او بیش از یکصد و ده عنوان کتاب در علوم تفسیر و فقه، اصول و رجال، حدیث، تاریخ، کلام و فلسفه و سایر مسائل اسلامی بر جای مانده است که تهذیب المقال فی شرح الرجال در 5 جلد، اصول الفقه در 4 جلد، اخبار الزوارة در 10 جلد، المعراج در 2 جلد و حیاة الرسول از آن جمله‌اند. سرانجام شمع وجود آن فقیه بزرگ و پرکار پس از 72 سال زندگی، در قم به خاموشی گرایید و در بیست و نهم شهریور 1381 ش برابر با شب سیزدهم رجب 1433 ق بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

*درگذشت بنیان گذار کتاب‌شناسی ایران (1359 ش)

خان‌بابا مشار از پایه گذاران کتاب‌شناسی کتاب‌های چاپی فارسی به شمار می‌رود. وی پس از اتمام تحصیلات مقدماتی و متوسطه خود به خدمت وزارت دارایی درآمد. مُشار 21 سال در وزارت دارایی کار کرد و سرانجام به میل خود بازنشسته شد و به کشاورزی و تحقیق پرداخت. برجسته‌ترین اثر او کتابی است که به فهرست مؤلفان کتاب‌های چاپی عربی و فارسی اختصاص دارد.

از میان خدمات مشار به نظر می‌رسد که فهرست کتاب‌های چاپی فارسی بیش‌تر مورد مراجعه و محمل شهرت مشار است، اما تألیف اصلی او، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی است که یک زندگینامه - کتاب‌شناسی به سبک معجم المطبوعات العربیه و المعربه (1339 ق / 1299 ش)، تألیف یوسف الیان سرکیس است.

مشار برای گردآوری مواد اثر خود 15 سال در ایران و عراق سفر کرد و از موجودی کتابخانه‌ها و کتاب‌فروشی‌های بسیاری در شهرهایی همچون تهران، قم، اصفهان، مشهد، تبریز، نجف، و کربلا صورت‌برداری کرد. اثر دیگر مشار، یعنی فهرست کتاب‌های چاپی فارسی، حاصل ابراز علاقه انجمن ایرانی فلسفه و علوم انسانی به سرپرستی سیدحسین تقی‌زاده نسبت به تهیه کتاب‌شناسی جامع انتشارات فارسی در رشته‌های مورد علاقه انجمن بود. انجمن مذکور پس از اطلاع از کار مشار، به وی پیشنهاد کرد از دست‌نویس‌هایی که برای مؤلفین کتب چاپی و عربی گردآوری کرده بود، یک فهرست الفبایی از نام کتاب‌های چاپی فارسی تهیه کند. مشار این پیشنهاد را پذیرفت و حاصل کار خود را به رایگان در اختیار انجمن ایرانی فلسفه و علوم انسانی گذارد. ویرایش نخست فهرست کتاب‌های چاپی فارسی (1337-1342 ش)، حاوی مشخصات حدود 14000 (از بین 20000) عنوان کتاب فارسی انتشار یافته تا آن زمان است و نخستین فهرست نسبتاً جامع کتاب‌های چاپی فارسی محسوب می‌شود. ویرایش دیگر آن را مشار به هزینه خود در 1350 ش منتشر کرد و انتشارات کشور تا 1345 ش را به آن افزود. ویرایش بعدی که در دو جلد و یک ذیل در 1352 ش منتشر شد، حاصل درآمیختن فهرست‌های دیگری چون کتاب‌شناسی ده ساله کتاب‌های ایران با فهرست مشار بود.

مشار پس از آن که ناشری نیافت، اثر گران قدر خود، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی را به هزینه شخصی در 6 جلد منتشر کرد. در این زندگینامه - کتاب شناسی ذیل نام افراد - که در موارد بسیاری اثر با زندگینامه مختصر آنها نیز همراه است - آثار چاپ شده آنها نیز ذکر شده است. در این اثر، به پیروی از سبک معجم المطبوعات العربیه، افراد به ترتیب نام کوچک و سپس نام پدرشان معرفی شده اند و نام خانوادگی در آن نقشی ندارد. البته این سنت رایج عربی برای فارسی زبانان معاصر نامأنوس است و اشکالی است که لازم است با تهیه نمایه الفبایی از شکل اشهر نام کسان برطرف شود.

خان بابا مشار در سال 1359 هجری شمسی درگذشت. اهمیت کار وی برای کتاب شناسی ایران از آن رو است که وی پایه کتاب شناسی کتاب های چاپی فارسی را نهاد، کاری که پیش از او کسی به آن اقدام نکرده بود. کتاب او، جامع ترین کتاب شناسی کتاب های چاپی فارسی تا زمان انتشار آنهاست.

* ترور "برهان الدین ربانی" رئیس شورای عالی صلح افغانستان (1390 ش)

برهان الدین ربانی (29 شهریور/سنبله 1319 در فیض آباد - 29 شهریور 1390 در کابل) رهبر حزب جمعیت اسلامی افغانستان، رئیس جمهور سابق این کشور از ولایت بدخشان بود. وی در یک حمله انتحاری در خانه اش در محله وزیر اکبرخان کابل کشته شد. ربانی در زمان مرگ رئیس شورای عالی صلح در افغانستان و مذاکره کننده ارشد دولت با گروه طالبان بود.

وی از سال 1389 ه. ش. تا پایان زندگی اش، ریاست شورای عالی صلح افغانستان که با حکم حامد کرزی تشکیل شده بود را بر عهده داشت. این شورا وظیفه مذاکره با گروه طالبان با هدف دستیابی به صلح پایدار و یافتن راهی مسالمت آمیز برای پایان دادن به درگیری ها در افغانستان را بر عهده داشت. برهان الدین ربانی در بیست و نهم شهریور 1390 در اثر یک انفجار انتحاری در منزل خود کشته شد. در زمان انفجار بمب، تعدادی از اعضای شورای عالی صلح افغانستان در منزل وی با دو نفر از اعضای طالبان در حال گفت و گو بودند که یکی از نمایندگان طالبان، مواد منفجره ای که در دستارش (عمامه ای که بر روی سر می بندند) پنهان کرده بود را منفجر می کند.

* رویدادهای مهم این روز در تقویم هجری (24 ذی القعدة 1435)

* حرکت امام رضا (ع) از مدینه به خراسان محل حکومت مامون عباسی (200 ق)

مأمون، هفتمین خلیفه عباسی پس از پیروزی بر برادرش امین و استیلای کامل بر کشور پهناور اسلامی، تصمیم گرفت امام رضا (ع) را از مدینه به مرو مقر حکومت خود منتقل کند و با آن حضرت به ظاهر طرح دوستی و محبت بریزد و ضمن استفاده از موقعیت علمی و اجتماعی امام، کارهای او را تحت نظارت کامل قرار دهد.

آوردن امام از مدینه به مرو، هر چند در ظاهر به صورت دعوت بود، اما ماهیت واقعی آن جز ایجاد محدودیت هر چه بیشتر برای امام چیز دیگری نبود. از این جهت امام برای تفهیم ماهیت این دعوت، هیچ یک از اعضای خاندان خویش را همراه خود نبرد تا از این طریق به مسلمانان بفهماند این سفر، نوعی تبعید است نه سفری مقرون به رضایت. ولی مامون برای خنثی کردن هدف امام دستور داد گروهی از رجال و اشراف از جمله والی مدینه ملازم رکاب امام باشند و حتی مسیر سفر امام نیز معین گشت و قرار شد که امام از طریق مدینه، بصره، خرمشهر، اهواز، قم، ری و نیشابور به مرو وارد شود. آن حضرت در 10 شوال سال 201 قمری وارد مرو شد.

* قتل "حسین بن منصور حلاج" عارف و زاهد شهیر مسلمان (309 ق)

ابوالمغیث عبدالله بن احمد بن ابی طاهر مشهور به حسین بن منصور حلاج (زاده 244 هجری) از عارفان ایران در سده سوم و

دهه اول قرن چهارم هجری است. حسین بن منصور در سال 244 هجری قمری در روستای تور از توابع بیضای فارس در خانواده‌ای تازه مسلمان و سنی مذهب متولد شد و در دارالحفاظ شهر واسط به کسب علوم مقدماتی پرداخت.

او در 12 سالگی حافظ قرآن شد. سپس برای درک مفاهیم قرآن نزد سهل بن عبدالله تستری رفت و راه و رسم تصوف را از او آموخت و خرقة پوشید. در 18 سالگی به بغداد رفت و از آنجا راهی بصره شد و نزد عمرو بن عثمان مکی 18 ماه همنشین شد. در این ایام شطحیات حلاج آغاز گشت و از این رو بود که عمرو بن عثمان از او رنجید و او را از خود راند. او نیز راهی بغداد شد و در حلقه درس جنید بغدادی وارد شد اما جنید او را به سکوت و خلوت نشینی فراخواند. از حلاج کتابهای فراوان نقل شده است از جمله: «طاسین الازل و الجوهر الاکبر»، «طواسین»، «الهیاکل»، «الکبریت الاحمر»، «نورالاصل»، «جسم الاکبر»، «جسم الاصغر»، و «بستان المعرفة». دیوان اشعاری نیز از او به زبان عربی به جای مانده که در اروپا و ایران به چاپ رسیده است.

*مرگ "مظفرالدین شاه قاجار" پنجمین پادشاه سلسله ی قاجاریه در تهران (1324 ق)

مظفرالدین شاه قاجار مردی رؤوف، مایل به آسایش رعیت خود، ولی ضعیف النفس، بیمار و بی حال بود. از این جهت مَغرضان بر او مسلط گشته و تا آن جا که توانستند، وی را از همراهی با ملت و اجرای عدالت باز داشتند. با همه این احوال، مظفرالدین شاه، دست خود را به خون ملت، آلوده ن ساخت و به واسطه‌ی اعطای فرمان مشروطیت، مورد علاقه مردم بود. مظفرالدین شاه ده روز پس از امضای فرمان مشروطه پس از یازده سال سلطنت، در 55 سالگی در تهران درگذشت.

*رویدادهای مهم این روز در تقویم میلادی (20 سپتامبر 2014)

*آغاز سفر تاریخی "فرناندو ماژلان" دریانورد و مکتشف بزرگ پرتغالی (1519م)

پس از کشفیات کریستف کلمب در اواخر قرن پانزدهم میلادی، جستجو و تلاش برای یافتن راه تجارتی تازه‌ای به شرق، ادامه یافت. در این میان فرناندو ماژلان، از جنگجویان بازنشسته پرتغال، داوطلب یافتن راه دریایی تجارتی جدیدی برای دولت اسپانیا شد. وی در 20 سپتامبر 1519م با پنج کشتی پوسیده راه خود را در پیش گرفت و در پایان آن سال، به نزدیکی امریکای مرکزی رسید. ماژلان در اواخر سال 1520م، از تنگه‌ای در جنوبی‌ترین نقطه قاره امریکای جنوبی گذشت که از آن روز به بعد، به نام او، تنگه ماژلان نامیده شد. او از آن پس وارد اقیانوس کبیر شد و پس از یک سفر طولانی و خطرآفرین از داخل این اقیانوس، در حالی که آذوقه اش رو به اتمام بود، به جزایر فیلیپین در جنوب شرق آسیا رسید. ماژلان در نهایت در 23 نوامبر 1521م در جریان یک درگیری داخلی در فیلیپین کشته شد. با این حال تنها کشتی بازمانده از این سفر، با نام کشتی ویتوریا در سپتامبر 1522م سالم به پرتغال بازگشت و آن نخستین کشتی بود که دور عالم را پیموده بود.

*درگذشت "نیکولا ماکیاولی" سیاست‌مدار، نویسنده، هنرمند و مورخ ایتالیایی (1530م)

نیکولا ماکیاولی، مورخ نظریه پرداز و سیاست‌مدار ایتالیایی در سوم دسامبر سال 1469م در فلورانس ایتالیا به دنیا آمد. از دوران نوجوانی او اطلاع خاصی در دسترس نیست، اما وی در جوانی وارد فعالیت‌های سیاسی شد و در سال 1506م به دبیری شورای جمهوری ایتالیا دست یافت.

ماکیاولی از سال 1512م که مخالفانش قدرت را در دست گرفتند به گوشه گیری و نگارش کتاب‌های متعدد روی آورد. مهم‌ترین اثر ماکیاولی، کتاب شاهزاده، پرئس یا شه‌ریار است که وی آن را برای راهنمایی فرمان‌روایان زمان خویش نوشت. این کتاب نام ماکیاولی را مظهر بی‌مرامی و پای‌بند نبودن به اصول سیاسی معرفی کرده است. کتاب شاهزاده نه اخلاقی است و نه ضد اخلاق، بلکه نخستین تجزیه و تحلیل علمی و بی‌طرفانه از روش‌هایی است که موجب کسب نیروی سیاسی و حفظ آن می‌شود. هرچند جنبه بی‌طرفی کامل کتاب به آن رنگ بدبینی می‌دهد، اما تاثیر این کتاب حتی تا روزگار اخیر بی‌اندازه زیاد می‌باشد. ماکیاولی

در این کتاب، سیاست را نه آن چنان که باید باشد، بلکه آن چنان که هست مورد بررسی قرار می‌دهد. ماکیاولی معتقد بود که در امور سیاسی، باید تنها رسیدن به هدف را در نظر گرفت و رعایت اصول اخلاقی در این مورد ضرورتی ندارد. او که سیاست را از اخلاق جدا می‌سازد، انجام هر عملی را از سوی حاکم برای حفظ حکومت مجاز می‌شمرد. روش ماکیاولی در سیاست به اصول ماکیاولیسم مشهور است. ماکیاولیسم پیش از آن که یک مکتب سیاسی باشد، نظریه‌ای در شیوه حکومت و دستورالعملی برای دولت‌مردان است که البته مخالفان بسیاری هم دارد. در زمینه حکومت فردی، آدولف هیتلر و بتینو موسولینی دیکتاتورهای آلمان و ایتالیا و رهبران دیگر حکومت‌های فاشیستی، کم و بیش پیرو عقاید ماکیاولی هستند که شیوه حکومت را از او می‌آموزند. به عبارت دیگر در اصطلاحات سیاسی واژه‌ای بدنام‌تر از ماکیاولیسم نیست. این اصطلاح در زبان سیاسی به معنای فریب کاری، نیرنگ بازی و عدم پایبندی به اصول اخلاقی است.

از دیدگاه ماکیاول نیرنگ و فریب در قدرت، اصلی ضروری به شمار می‌آید. به سخن دیگر ماکیاولی نخستین جستجوگر ماهیت قدرت و پیشرو اندیشه علمی در این زمینه است. یعنی در حالی که به سردمداران قدرت نگریسته می‌شود، وی چشم به پشت صحنه دوخته و انگیزه‌های نهانی وقوع حوادث را جستجو می‌کند. ماکیاولی در عین حال معتقد بود که قدرت متمرکز ملی، می‌تواند ملت را از دست‌اندازی قدرت‌های همسایه درامان دارد. هنر جنگ و تاریخ فلورانس از دیگر آثار اوست. ماکیاولی سرانجام در بیستم سپتامبر 1530م در 61 سالگی درگذشت.